

Kulturdepartementet
Ku.remissvar@regeringskansliet.se

Länsstyrelsen Västernorrlands yttrande på remissen Värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Nationell samordning och kommunernas ansvar (SOU 2016:92)

Ku2017/00232/D

Sammanfattning

Sammantaget ställer sig Länsstyrelsen Västernorrland positiv till de förslag som lämnas i delbetänkandet. Det sker dock med ett visst förbehåll. Den nationella samordnarens roll, länsstyrelsernas uppdrag och kommunernas arbete har ett förebyggande fokus vilket bör genomsyras i arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Både krisberedskap och brottsförebyggande frågor bör inkluderas för att arbetet inom området ska kunna ske effektivt och hållbart.

För en nationell likriktning i arbetet finns praktiska utmaningar. Går förslaget igenom med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap som nationell samordnare bör myndigheten ha ett nära samarbete med Brottsförebyggande rådet och andra nationella aktörer för att säkerställa att det brottsförebyggande och demokratistärkande perspektivet framhävs.

Länsstyrelsens synpunkter

Länsstyrelsen anser att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) är en lämplig aktör för att ta över uppdraget som nationell samordnare. Myndigheten har idag ansvar för att utveckla och stödja samhällets beredskap mot kriser samt vara pådrivande i arbetet med förebyggande och sårbarhetsreducerande åtgärder. De har även utarbetade rutiner för samverkan kring lägesbildsinsamling.

För att utveckla fokus på det brottsförebyggande arbetet bör dock en förstärkt samverkan utvecklas med Brottsförebyggande rådet som fått i uppdrag av regeringen att utveckla det nationella stödet och samordningen för brottsförebyggande arbete. MBSs har idag sex samverkansområden som kan utvecklas till sju genom att inkludera sociala risker för att området ska få en tydligare roll i det förebyggande arbetet och den kompetens som idag saknas hos MSB inom området skulle få en naturlig anknytning.

Kommissionen för jämlik hälsa har identifierat olika inriktningar i arbetet med att skapa grunder för en god och jämlik hälsa i Sverige; insatser bör utvecklas för att påverka människors kontroll, inflytande och delaktighet i samhället vilket även är essentiellt i arbetet med att motverka anslutning till våldsbejakande extremism.

Enligt delbetänkandet *För en god och jämlik hälsa - En utveckling av det*

folkhälsopolitiska ramverket bör Folkhälsomyndighetens samordnande och stödjande roll inom området stärkas. En samverkan mellan myndigheterna i arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism bör därmed utvecklas.

Länsstyrelsen Västernorrland är positiv till förslaget att en regional samordning införs på länsstyrelsen. Länsstyrelsen arbetar idag med våldsbejakande extremism inom ramen för det brottsförebyggande arbete som finns på enheten för samhällsbyggnad. Kunskap om sociala frågor samt brottsförebyggande, trygghetsskapande och demokratistärkande arbete finns hos funktioner som arbetar med social hållbarhet. Det finns därmed risk för kunskapsbrist och i förlängning bristande hantering av frågan ifall att arbetet med våldsbejakande extremism enbart fokuseras till krisberedskapsfunktioner.

Inom krisberedskapsområdet finns ett ökat fokus på att inkludera sociala frågor som sociala risker, vilket våldsbejakande extremism är en del av. Det är en fördel att kunna använda den kunskap som finns hos krisberedskapsfunktionen kring etablerade rutiner och metoder för informationsinsamling, informationssamordning samt lägesbilsarbete vid samhällsstörningar. Det är viktigt att inspireras av och kunna använda etablerade arbetssätt som tagits fram på regional nivå för att stötta kommunerna att ta fram lägesbilder. Att skapa nya rutiner specifikt för våldbejakande extremism kan upplevas förvirrande och försämra lokal informationsinsamling.

Oavsett vart uppdraget hamnar hos länsstyrelsen är det viktigt att utgå från en nära samverkan mellan funktioner som arbetar med sociala hållbarhetsfrågor och krisberedskap. Verksamhetsmedel för att arbeta med våldbejakande extremism hos länsstyrelsen bör täcka samverkan mellan enheter då uppdraget är brett och ska in i ordinarie arbete. Behov av utbildning, råd och stöd från kommunerna kommer att öka och länsstyrelsen har ingen möjlighet att svara upp till det behovet inom ramen för de verksamhetsmedel som finns för regional samordning av det brottsförebyggande arbetet.

Länsstyrelsen Västernorrland ser ett behov av att kunna erbjuda kommunerna verktyg till att stärka demokratin för ett hållbart och långsiktigt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. Utbildningar och kommunövergränsande insatser är något som är svårt för små kommuner att själva organisera och utföra då de har begränsade resurser. Nationell samordning av en verktygsbank med exempel på föreläsare av god kvalitet som länsstyrelserna kan anlita samt förslag på metoder för hur social oro kan inkluderas i krisberedskapsarbetet kan vara till stöd. Det finns även ett behov av hjälp med att säkerställa att de ideella organisationer som kommuner och länsstyrelser har samröre med arbetar demokratistärkande. Lokala resurscenter och nätverk inom området, exempelvis kunskapskus och sociala insatsgrupper bör utvecklas likväl som att ta fram myndighetsförankrade handlingsplaner som förtydligar aktörernas roller.

Hos kommunerna i Västernorrlands län är kontaktpersoner/samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism ofta nära kopplat till arbetet med att samordna folkhälso- och brottsförebyggande arbete. Arbetet för kommunernas samordnare har under de senaste åren ökat successivt och en ökning av våldsbejakande extremism förväntas inom kort i och med valet 2018. Situationen i

2017-03-20

Dnr.706-995-17

kommunerna är redan idag ansträngd och det finns en risk att skillnaden i kommunernas förutsättningar att arbeta med frågan drabbar medborgarna. Länsstyrelsen vill uppmärksamma att resursförstärkande insatser som medför att fler av landets kommuner kan prioritera arbetet krävs och att en finansiering för detta bör ses över. En resursförstärkning hos kommunerna medför även en tydlig signal om vikten av att arbetet implementeras i praktiken.

Det finns en fara för att det förebyggande och demokratistärkande uppdraget förminskas i relation till säkerhetsarbetet inom området. Ett samhälles grad av demokratiutveckling hänger ihop med hur jämställt ett land är. I betänkandet *Låt fler forma framtiden, SOU 2016:5* som är ett resultat av *Demokratiutredning – Delaktighet och jämlikt inflytande* lyfts påverkan av det utanförskap som växer fram i Sverige. Vikten av inkluderade insatser kring demokrati gällande kvinnor och flickor i segregerade områden berörs inte särskilt i utredningen trots att betänkandet nämner det specifika ansvar och möjligheter som finns hos mödrar.

Slutligen vill länsstyrelsen nämna att en tydligare ansvarsfördelning mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Länsstyrelsernas uppdrag gällande kunskapsspridning, förvaltning av metoder och stöd till lokala aktörer bör klargöras ytterligare.

Detta yttrande har beslutats av länsråd Ylva Aller. I handläggningen har Anna Sortelius, beredskapshandläggare, deltagit. Föredragande har varit Ulrika Viklund, Regional samordnare för brottsförebyggande arbetet.

Ylva Aller
Länsråd

Ulrika Viklund
Samordnare brottsförebyggande arbete
Tel: 0611-34 90 21